

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
přednesené dne 27. listopadu 2014¹

Věc C-497/13

**Froukje Faber
proti
Autobedrijf Hazet Ochten BV**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Nizozemsko)]

„Směrnice 1999/44/ES — Postavení kupujícího — Soudní ochrana — Rozpor zboží se smlouvou — Povinnost podat oznámení prodávajícímu — Důkazní břemeno“

1. Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Nizozemsko) (dále jen „předkládající soud“) žádá v projednávané věci o rozhodnutí o dvou skupinách otázek týkajících se směrnice 1999/44/ES, která harmonizuje některé aspekty spotřebitelských smluv². První skupina otázek se v podstatě týká toho, zda unijní právo ukládá vnitrostátnímu soudu, aby z vlastního podnětu přezkoumal, zda je kupující spotřebitelem ve smyslu směrnice 1999/44, a v případě kladné odpovědi, jaký je rozsah této povinnosti³. Druhá skupina otázek se týká povinnosti spotřebitele oznámit prodávajícímu rozpor dodaného zboží se smlouvou, která se řídí směrnicí 1999/44, a důkazního břemene ohledně prokázání tohoto rozporu v jakémkoli následném řízení.

2. Výše uvedené otázky vyplývají ze sporu mezi Froukje Faber a Autobedrijf Hazet Ochten BV (dále jen „Hazet“) o náhradu škody způsobené tím, že použité vozidlo, které společnost Hazet prodala F. Faber a následně se vžalo, bylo údajně v rozporu se smlouvou.

Směrnice 1999/44

3. Směrnice 1999/44 přispívá k dosažení cíle stanoveného v článku 169 SFEU, kterým je vysoká úroveň ochrany spotřebitele⁴. Směrnice upravuje minimální harmonizaci⁵. Podle pátého bodu odůvodnění „vytvoření jednotné minimální soustavy pravidel spotřebitelského práva, která platí v [Evropské unii] bez ohledu na místo prodeje zboží, posílí důvěru spotřebitelů a umožní jim lépe využít přednosti vnitřního trhu“.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží (Úř. věst. L 171, s. 12; Zvl. vyd. 15/04, s. 223). Tato směrnice byla po době rozhodné z hlediska skutečností původního řízení změněna směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů (Úř. věst. L 304, s. 64) (dále jen „směrnice 2011/83“).

3 — V tomto stanovisku budu používat bez rozlišení výrazy „z vlastního podnětu“ a „z moci úřední“.

4 — Bod 1 odůvodnění směrnice 1999/44. Článek 169 odst. 1 SFEU stanoví: „K podpoře zájmů spotřebitelů a k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele přispívá Unie k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů, jakož i k podpoře jejich práva na informace, vzdělávání a práva sdružovat se k ochraně svých zájmů.“

5 — Článek 1 odst. 1 směrnice 1999/44.

4. Podle bodu 6 odůvodnění je příčinou hlavních obtíží spotřebitelů a jejich sporů s prodávajícími rozpor zboží se smlouvou. Bod 7 odůvodnění podrobněji upravuje zásadu souladu se smlouvou a stanoví:

„[...] zboží musí především odpovídat smluvním ujednáním; [...] zásada souladu se smlouvou se pokládá za společný prvek odlišných právních tradic jednotlivých států; [...] v rámci určitých právních tradic jednotlivých států však není možné opírat se pouze o tuto jedinou zásadu, aby byla zajištěna minimální úroveň ochrany spotřebitele; [...] zejména v rámci takových právních tradic by mohlo být užitečné stanovit dodatečná vnitrostátní ustanovení k zajištění ochrany spotřebitele pro případy, že by se strany nedohodly na zvláštních smluvních podmínkách nebo že by stanovily smluvní podmínky nebo uzavřely dohody, na jejichž základě jsou práva spotřebitele přímo nebo nepřímo popřena nebo omezena; že vznikají-li tato práva za použití této směrnice, nejsou takové smluvní podmínky nebo dohody pro spotřebitele závazné“.

5. Podle bodu 8 odůvodnění je za účelem usnadnění použití zásady souladu zboží se smlouvou „vhodné zavést vyvratitelnou domněnku souladu se smlouvou, kterou je možno použít ve většině případů; [...] tato domněnka neomezuje zásadu smluvní volnosti [...]“. V bodě 8 odůvodnění je dále uvedeno, že „v případě neexistence zvláštních smluvních podmínek, jakož i v případě použití doložky o minimální ochraně, mohou být prvky uvedené v této domněnce použity k určení rozporu zboží se smlouvou; [...] jakost a provedení, které může spotřebitel rozumně očekávat, závisí mimo jiné rovněž na tom, zda je zboží nové nebo použité; [...] prvky uvedené v domněnce platí současně; [...] je-li některý prvek uvedený v domněnce podle okolností konkrétního případu nepoužitelný, zůstává platnost ostatních prvků domněnky nedotčena“.

6. Bod 19 odůvodnění stanoví, že „členské státy mohou stanovit lhůtu, během které spotřebitelé musí oznámit prodávajícímu rozpor se smlouvou; [...] členské státy mohou poskytnout vyšší úroveň ochrany spotřebitele tím, že nestanoví žádnou takovou povinnost; [...] v každém případě mají mít spotřebitelé v [celé Evropské unii] k dispozici lhůtu alespoň dvou měsíců, během níž by oznámili prodávajícímu rozpor se smlouvou“.

7. Podle bodu 22 odůvodnění „smluvní strany nesmějí na základě společného souhlasu omezit nebo popřít práva, která spotřebiteli náležejí, jinak by se mařila právní ochrana [...]“.

8. Pro účely směrnice 1999/44 je „spotřebitelem“ „každá fyzická osoba, která ve smlouvách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za její profesní nebo obchodní činnost“ [čl. 1 odst. 2 písm. a)], „prodávajícím“ „každá fyzická nebo právnická osoba, která prodává spotřební zboží na základě smlouvy v rámci své profesní nebo obchodní činnosti“ [čl. 1 odst. 2 písm. c)], a „spotřebním zbožím“ jsou „všechny hmotné movité předměty“ [čl. 1 odst. 2 písm. b)]⁶.

9. Podle čl. 2 odst. 1 je „[p]rodávající [...] povinen předat spotřebiteli zboží, které je v souladu s kupní smlouvou“. Podle čl. 2 odst. 2 se předpokládá, že spotřební zboží je v souladu se smlouvou, jestliže:

- a) souhlasí s popisem prodávajícího a má vlastnosti spotřebního zboží, které prodávající spotřebiteli předvedl ve formě vzorku nebo vzoru;
- b) se hodí k účelu, který spotřebitel požadoval a o němž prodávajícího informoval v době uzavření smlouvy a s nímž prodávající souhlasil;
- c) se hodí k účelům, ke kterým se zboží tohoto druhu obvykle používá;

6 — Žádná z výjimek z uvedeného vymezení podle všeho není v projednávané věci relevantní. Viz rovněž bod 55 tohoto stanoviska.

d) vykazuje jakost a vlastnosti, které jsou obvyklé u zboží tohoto druhu a které může spotřebitel rozumně očekávat s ohledem na charakter spotřebního zboží, a rovněž zejména na veřejné vyjádření v reklamě nebo na etiketách prodávajícího, výrobce nebo jeho zástupce o konkrétních vlastnostech zboží.“

10. Podle čl. 2 odst. 3 se „[v]e smyslu tohoto článku [...] nejedná o rozpor se smlouvou v případě, že spotřebitel v okamžiku uzavření smlouvy věděl o rozporu se smlouvou nebo pokud o něm rozumně nemohl nevědět nebo pokud rozpor se smlouvou vznikl na základě materiálu dodaného spotřebitelem“.

11. Článek 3 odst. 1 stanoví, že prodávající odpovídá spotřebiteli za každý rozpor se smlouvou existující v okamžiku dodání zboží. V další části článku 3 jsou uvedeny prostředky nápravy, které má spotřebitel k dispozici. Tyto prostředky nápravy jsou shrnuty v čl. 3 odst. 2 v následujícím pořadí: bezplatná oprava nebo náhradní dodání, tak aby zboží bylo uvedeno do stavu odpovídajícího smlouvě, přiměřené snížení kupní ceny a odstoupení od smlouvy týkající se dotčeného zboží.

12. Článek 5, který má název „Lhůty“, stanoví:

„1. Prodávající odpovídá podle ustanovení článku 3 v případě, že se rozpor se smlouvou projeví ve lhůtě dvou let po dodání zboží. V případě, že se podle vnitrostátních předpisů nároky uvedené v čl. 3 odst. 2 promlčují, nesmí být promlčecí lhůta kratší než dva roky po dodání zboží.^[7]”

2. Členské státy mohou stanovit, že spotřebitel je povinen oznámit prodávajícímu uplatnění svých práv na zjednaní nápravy při rozporu se smlouvou do dvou měsíců po zjištění tohoto rozporu.

[...]

3. Do doby, než bude prokázán opak, se předpokládá, že rozpor se smlouvou, který se projeví v průběhu šesti měsíců po dodání zboží, nastal již v okamžiku dodání, ledaže by tato domněnka byla neslučitelná s charakterem zboží nebo rozpor[u] se smlouvou.“

13. Článek 8 odst. 2 („Vnitrostátní právo a minimální ochrana“) stanoví:

„Členské státy mohou za účelem zajištění vyšší úrovně ochrany spotřebitele v oblasti působnosti této směrnice přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější předpisy, které jsou v souladu se Smlouvou“⁸.

14. Podle článku 9 „[č]lenské státy přijmou vhodná opatření k tomu, aby byli spotřebitelé informováni o vnitrostátních právních předpisech, na jejichž základě dojde k provedení této směrnice, a popřípadě vyzvou profesní organizace, aby informovaly spotřebitele o jejich právech“.

Nizozemská právní úprava

15. Podle čl. 7:5 odst. 1 Burgerlijk Wetboek (nizozemský občanský zákoník, dále jen „BW“) je prodejem zboží spotřebiteli „smlouva o koupi movité věci [...], kterou uzavírá prodávající, který jedná v rámci výkonu profesní nebo živnostenské činnosti, s kupujícím, který je fyzickou osobou, která smlouvu neuzavírá v rámci výkonu profesní nebo živnostenské činnosti“.

16. Podle čl. 7:17 odst. 1 BW musí být dodané zboží v souladu se smlouvou.

7 — Viz také bod 17 odůvodnění. Podle čl. 7 odst. 1 navíc mohou v případě použitého zboží členské státy stanovit, že prodávající nebo spotřebitel si mohou sjednat, že prodávající odpovídá za vady zboží po kratší dobu. Nizozemsko této možnosti nevyužilo.

8 — Viz také bod 24 odůvodnění směrnice 1999/44 a čl. 169 odst. 4 SFEU.

17. Článek 7:18 odst. 2 BW, kterým byl čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44 proveden do nizozemského práva, stanoví:

„U prodeje zboží spotřebiteli se má za to, že zboží nebylo při dodávce v souladu se smlouvou, pokud se rozpor se smlouvou projeví ve lhůtě šesti měsíců od dodání, pokud z povahy zboží nebo povahy rozporu se smlouvou nevyplývá nic jiného.“

18. Podle důvodové zprávy k čl. 7:18 odst. 2 BW přísluší kupujícímu, aby tvrdil (a v případě sporu prokázal), že zboží není v souladu se smlouvou a že se tento rozpor projevil ve lhůtě šesti měsíců od dodání. V takovém případě je věcí prodávajícího tvrdit a prokázat, že zboží při dodání v souladu se smlouvou bylo.

19. Článek 7:23 odst. 1 BW stanoví:

„Kupující se již nemůže odvolávat na to, že dodané zboží není v souladu se smlouvou, pokud to neoznámil prodávajícímu v přiměřené lhůtě poté, co tuto skutečnost zjistil nebo měl přiměřeně zjistit. Ukáže-li se však, že zboží nemá vlastnost, kterou prodávající přislíbil, nebo pokud se rozpor se smlouvou týká skutečností, které prodávající znal nebo měl znát, ale nesdělil je, musí být oznámení provedeno v přiměřené lhůtě po zjištění. Při prodeji zboží spotřebiteli musí být oznámení provedeno v přiměřené lhůtě po zjištění, přičemž oznámení ve lhůtě dvou měsíců po zjištění je včasné.“

20. Předkládající soud uvádí, že kupující je povinen oznámit prodávajícímu, že předmět dodání není v souladu se smlouvou ve smyslu článku 7:17 BW. Nemusí tak učinit písemně, postačí ústní sdělení. Z ustálené judikatury Hoge Raad (nizozemský Nejvyšší soud) vyplývá, že pokud se prodávající brání tím, že mu nebyl rozpor se smlouvou oznámen včas (takto je formulována lhůta v čl. 7:23 odst. 1 věte třetí, pokud jde o prodej zboží spotřebiteli), má kupující povinnost tvrdit, případně prokázat, že zboží včas reklamoval způsobem srozumitelným pro prodávajícího.

21. Předkládající soud uvedl, že není-li prodávajícímu rozpor se smlouvou oznámen včas, ztrácí kupující veškerá svá práva vyplývající z takového rozporu se smlouvou.

22. Odpověď na otázku, zda kupující oznámil prodávajícímu rozpor se smlouvou v přiměřené lhůtě (takto je formulována obecná lhůta pro koupi zboží v čl. 7:23 odst. 1 věte první a druhé), závisí (podle judikatury Hoge Raad) na tom, zda i) kupující za účelem zjištění souladu dodaného zboží se smlouvou provedl jakoukoli kontrolu, kterou od něj lze za daných okolností přiměřeně očekávat, a ii) oznámil rozpor zboží se smlouvou prodávajícímu v přiměřené lhůtě od okamžiku, kdy rozpor zjistil (nebo měl takovou kontrolou zjistit). Délka lhůty, která je k dispozici pro kontrolu uvedenou v bodě i), závisí na okolnostech případu, přičemž jsou relevantní, mj. druh a zjevnost vady, způsob, jakým se projeví, a odborné znalosti kupujícího. Je možné, že bude nutná kontrola znalcem. Pokud jde o délku lhůty uvedené v bodě ii), v případě prodeje osobě, která není spotřebitelem, je třeba řádně přihlížet ke všem dotčeným zájmům a ke všem relevantním okolnostem. Není tedy stanovena žádná pevná lhůta. V případě prodeje zboží spotřebiteli závisí odpověď na otázku, zda je rozpor zboží oznámen prodávajícímu včas, je-li takové oznámení učiněno déle než dva měsíce po zjištění vady, na skutkových okolnostech daného případu.

23. Nehledě na to, že (s výjimkou poslední věty) se čl. 7:23 odst. 1 BW vztahuje na prodej zboží spotřebitelům i ostatním osobám, předkládající soud uvedl, že dotčené ustanovení provádí čl. 5 odst. 2 směrnice 1999/44.

24. Podle nizozemského práva není většina ustanovení právních předpisů na ochranu spotřebitele kogentní povahy.

25. Podle článku 22 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (občanský soudní řád; dále jen „Rv“) může soud za všech okolností a v každé fázi řízení vyzvat kteréhokoli z účastníků řízení nebo oba účastníky, aby doplnili svá vyjádření. Podle článku 23 Rv soud rozhoduje o všech podáních a návrzích účastníků a podle článku 24 Rv na základě skutkových okolností a důvodů, z nichž účastníci vycházejí ve svých návrhových žádáních. Článek 149 Rv v zásadě brání soudu, aby přihlédl k jiným než obecně známým skutečnostem, nejsou-li součástí tvrzení účastníků.

26. V odvolacím řízení je soud oprávněn rozhodovat pouze o důvodech uplatňovaných účastníky řízení. Kogentní normy však může použít i z vlastního podnětu. Účastníci řízení mohou označit nové skutečnosti, avšak pouze v rámci svého prvního písemného podání v odvolacím řízení.

27. Na jednání nizozemská vláda dále vysvětlila, že i přes svou pasivní roli v občanskoprávním řízení je nizozemský soud povinen rozhodnout, jaké právní normy se použijí na konkrétní skutkové okolnosti, a má rovněž některé další prostředky, které mu umožňují objasnit předmět sporu, jako je právo vyzvat účastníky k poskytnutí dalších informací.

Skutkový stav, řízení a předběžné otázky

28. Dne 27. května 2008 nabyla F. Faber od společnosti Hazet použité vozidlo za cenu 7 002 eur. Vozidlo jí bylo dodáno ještě tentýž den. Smluvní ujednání byla sepsána na předtištěném formuláři nadepsaném „Koopovereenkomst particulier“ (kupní smlouva mezi soukromými osobami), do něhož byly doplněny mj. údaje o jménu a adrese F. Faber, specifikace nabytého vozidla, podmínky koupě („s vyloučením jakékoli záruky“), cena a podpisy F. Faber a zástupce společnosti Hazet.

29. Dne 26. září 2008 řídila F. Faber vozidlo cestou na obchodní schůzku. Ve vozidle se rovněž nacházela její dcera. Vozidlo se během cesty vzňalo a zcela shořelo. Vozidlo bylo na příkaz asistenčních služeb odtaženo do autodílny společnosti Hazet za účelem jeho úschovy. F. Faber tvrdí, že v den požáru byla během přepravy vozidla odtažným vozidlem, v němž jela se svou dcerou jako cestující, do autodílny společnosti Hazet s touto společností v telefonickém kontaktu. Společnost Hazet popírá, že by v té době F. Faber zmínila cokoli o možné příčině požáru či zapojení společnosti Hazet. Na žádost společnosti Hazet bylo vozidlo přepraveno do Autodemontagebedrijf Reuvers (dále jen „Reuvers“), kde mělo být podle platných ekologických předpisů uschováno.

30. Na počátku roku 2009 společnost Hazet kontaktovala telefonicky F. Faber ohledně vraku vozidla a bylo jí sděleno, že F. Faber stále čeká na policejní technickou zprávu o požáru.

31. Dne 16. února 2009 si F. Faber na policii tuto technickou zprávu vyžádala, ale dne 26. února 2009 jí policie sdělila, že žádná technická zpráva nebyla vyhotovena.

32. Společnost Reuvers vrak dne 8. května 2009 demontovala, přičemž o dva dny dříve informovala elektronickou poštou společnost Hazet o záměru vozidlo demontovat s tím, že tak učiní, nebude-li jí sdělen opačný pokyn⁹.

33. Dopisem ze dne 11. května 2009 uplatnila F. Faber u společnosti Hazet škodu (v celkové výši 10 828,55 eur), která jí vznikla v důsledku požáru, sestávající z kupní ceny vozidla, přenosného počítače, fotoaparátu, kožené bundy, jiné bundy, navigace a fotografie na plátně určené pro jejího zákazníka, s nímž se měla setkat na obchodní schůzce, na kterou cestovala, když se vozidlo vzňalo. Uplatňovala rovněž vznik psychické újmy.

9 — Z vnitrostátního spisu nevyplývá, že by majitelka vozu F. Faber byla před touto demontáží kontaktována společností Hazet nebo Reuvers.

34. Na začátku července 2009 pověřila F. Faber společnost Extenso zabývající se likvidací škody provedením technické prohlídky, která měla odhalit příčinu požáru. Dne 7. července 2009 společnost Extenso sdělila, že prohlídka není možná, protože vozidlo již bylo demontováno, a není tedy již k dispozici k prohlídce.

35. Společnost Hazet odpovědnost popřela a odmítla škodu nahradit. Argumentovala přitom mj. tím, že F. Faber nedodržela podmínky stanovené v čl. 7:23 odst. 1 BW, neboť ji o údajném rozporu se smlouvou neinformovala včas, a že provedení technické prohlídky zadala až po devíti měsících.

36. Dne 26. října 2010 podala F. Faber proti společnosti Hazet žalobu k Rechtbank te Arnhem (dále jen „Rechtbank“), již se domáhala náhrady vzniklé škody, včetně zákonného úroku a náhrady mimosoudních nákladů. Poukazovala přitom na to, že vozidlo nebylo v souladu s kupní smlouvou mezi soukromými osobami a že společnost Hazet tak porušila ustanovení článku 7:17 BW. F. Faber přitom neuvedla výslovně, že smlouvu uzavřela v postavení spotřebitele.

37. Společnost Hazet nárok popřela a doplnila, že jí F. Faber neoznámila rozpor se smlouvou včas a právo na náhradu škody jí tak podle čl. 7:23 odst. 1 BW zaniklo.

38. Dne 27. dubna 2011 Rehtbank žalobu F. Faber zamítl a přijal argumentaci společnosti Hazet vycházející z ustanovení čl. 7:23 odst. 1 BW: k prvnímu kontaktu mezi účastníky došlo na začátku roku 2009, a tedy více než tři měsíce po vzniku požáru (který je označován za okamžik zjištění rozporu se smlouvou). F. Faber nepoukázala na žádné zvláštní okolnosti odůvodňující toto prodlení. Rehtbank se nevyjádřil k tomu, zda bylo sdělení F. Faber adresované společnosti Hazet během telefonického hovoru ve dne požáru a začátkem roku 2009 dostatečně jasné, aby představovalo platné oznámení prodávajícímu, či k tomu, zda byla koupě uzavřena spotřebitelem ve smyslu čl. 7:23 odst. 1 BW.

39. Dne 26. července 2011 napadla F. Faber uvedený rozsudek odvoláním k předkládajícímu soudu. V odvolacím řízení F. Faber znovu neuvedla, že by kupní smlouvu mezi soukromými osobami podepsala v postavení spotřebitele. Dotčenou část rozsudku Rehtbank ostatně ani svým odvoláním nenapadla. Předkládající soud má za to, že na základě informací obsažených ve spise o této otázce nelze rozhodnout.

40. V řízení v prvním stupni i v odvolacím řízení využila F. Faber služeb advokáta.

41. Na základě výše uvedených skutečností žádá předkládající soud Soudní dvůr o zodpovězení následujících otázek:

- „1) Je vnitrostátní soud – ať už na základě zásady efektivity, na základě vysoké úrovně ochrany spotřebitele uvnitř Evropské unie sledované směrnicí 1999/44 nebo na základě jiných ustanovení či norem unijního práva – povinen zkoumat z vlastního podnětu, zda je kupující v rámci smlouvy spotřebitelem ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. a) směrnice 1999/44?
- 2) Bude-li odpověď na první otázku kladná: Platí totéž i v případě, že spis týkající se řízení neobsahuje žádné (nebo nedostatečné či protichůdné) skutkové informace k možnosti zjištění postavení kupujícího?
- 3) Bude-li odpověď na první otázku kladná: Platí totéž i pro odvolací řízení, ve kterém kupující nenapadl rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu, v němž v tomto rozsudku nebyl proveden tento přezkum (z vlastního podnětu), a otázka, zda je nutné považovat kupujícího za spotřebitele, výslovně zůstala nezodpovězena?
- 4) Je třeba směrnicí 1999/44 (resp. její článek 5) považovat za normu, která je rovnocenná vnitrostátním ustanovením, která mají ve vnitrostátním právním systému povahu kogentních ustanovení?

- 5) Brání zásada efektivit, vysoká úroveň ochrany spotřebitele uvnitř Evropské unie sledovaná směrnicí 1999/44 nebo jiná ustanovení či normy unijního práva nizozemskému právu ohledně břemene tvrzení a důkazního břemene spotřebitele/kupujícího, pokud jde o povinnost oznámit prodávajícímu (včas) údajný rozpor dodaného zboží se smlouvou?
- 6) Brání zásada efektivit, vysoká úroveň ochrany spotřebitele uvnitř Evropské unie sledovaná směrnicí 1999/44 nebo jiná ustanovení či normy unijního práva nizozemskému právu ohledně břemene tvrzení a důkazního břemene spotřebitele/kupujícího v tom směru, že zboží je v rozporu se smlouvou a tento rozpor se smlouvou se projevil do šesti měsíců po dodání? Co znamenají slova „rozpor se smlouvou, který se [...] projeví“ v čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44, a zejména v jakém rozsahu musí spotřebitel/kupující uvést skutečnosti a okolnosti týkající se (příčiny) rozporu se smlouvou? Postačí v tomto ohledu, pokud spotřebitel/kupující uvede a při odůvodněném zpochybnění prokáže, že nabyté zboží nefunguje (bezvadně), nebo je povinen rovněž uvést a při odůvodněném zpochybnění prokázat, jaká vada prodaného zboží tuto nefunkčnost (resp. nikoli bezvadnou funkčnost) způsobuje (způsobila)?
- 7) Hraje ještě při odpovědi na výše uvedené otázky roli, že F. Faber se v tomto řízení nechala v obou stupních zastoupit advokátem?“

42. Písemná vyjádření předložily rakouská, belgická a nizozemská vláda a Evropská komise. Společnost Hazet, nizozemská vláda a Komise přednesly ústní vyjádření na jednání konaném dne 11. září 2014.

Posouzení

Úvodní poznámky

43. V takovém soukromém sporu, jaký je předmětem projednávané věci, se žádná ze stran sporu nemůže dovolávat přímého účinku směrnice 1999/44. Vnitrostátní soudy projednávající takovou věc jsou však „při použití ustanovení vnitrostátního práva [povinny] přihlídnout ke všem pravidlům vnitrostátního práva a vykládat je v co největším možném rozsahu ve světle znění, jakož i účelu směrnice použitelné v dané oblasti, aby tak mohlo být dosaženo výsledku, který by byl v souladu s cílem sledovaným touto směrnicí“¹⁰. V projednávané věci předkládající soud žádá o vodítko k výkladu směrnice 1999/44 tak, aby mohl správně použít čl. 7:18 odst. 2 a čl. 7:23 odst. 1 BW.

44. Předběžné otázky v projednávané věci vyplývají ze soudního řízení zahájeného F. Faber, tedy kupující použitého vozidla, která se domáhá náhrady škody ze strany prodávajícího, společnosti Hazet. Posledně jmenovaná společnost se v rámci své obrany v uvedeném řízení dovolává ustanovení vnitrostátního práva (jehož část se vztahuje obecně na prodej zboží a jiná část konkrétně na prodej spotřebiteli) a tvrdí, že právo F. Faber domáhat se náhrady škody zaniklo, protože jí údajný rozpor zboží se smlouvou neoznámila včas.

45. V řízení v prvním stupni podle všeho nebyla vůbec řešena otázka postavení F. Faber jako spotřebitele, protože měl Rechtbank za to, že žalobkyně v každém případě neoznámila rozpor se smlouvou společnosti Hazet včas, a její právo na náhradu škody proto zaniklo. Ostatně ani sama F. Faber v rámci svého nároku vycházejícího z ustanovení vnitrostátního práva, které se podle všeho vztahuje na všechny druhy prodeje zboží (čl. 7:17 odst. 1 BW), neuvádí, že byla v postavení spotřebitele.

10 — Viz například rozsudek LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, bod 54 a citovaná judikatura.

46. Předkládající soud se v rámci projednávání odvolání F. Faber domnívá, že je třeba určit, zda byla v postavení spotřebitele, či nikoli, neboť jde o rozhodující kritérium pro určení použitelného práva (včetně čl. 7:23 odst. 1 poslední věty BW). Jelikož se však Rechtbank v tomto ohledu nijak nevyjádřil, není předkládající soud s ohledem na články 24 a 149 Rv a ustanovení o odvolacím řízení oprávněn tyto otázky přezkoumat z vlastního podnětu. Takový přezkum je v odvolacím řízení možný pouze tehdy, jsou-li relevantní právní předpisy kogentní povahy, což podle předkládajícího soudu v případě (vnitrostátních) právních předpisů na ochranu spotřebitele neplatí.

47. Za těchto okolností je předmětem první a čtvrté otázky, zda unijní právo ukládá vnitrostátnímu soudu, aby z vlastního podnětu přezkoumal, zda je kupující spotřebitelem ve smyslu směrnice 1999/44, a zda je tedy nutné použít ustanovení uvedené směrnice. (Vnitrostátní soud by totiž nejprve musel posoudit oblast působnosti směrnice a až poté případně použít zejména její článek 5¹¹ v tom smyslu, že by vyložil použitelná ustanovení vnitrostátního práva způsobem slučitelným s uvedeným ustanovením.) Soudní dvůr v oblasti právní úpravy ochrany spotřebitele (pokud jde zejména o zneužívající klauzule ve spotřebitelských smlouvách¹²) potvrdil použití zásady, že při neexistenci harmonizace procesních pravidel se nadále použijí vnitrostátní předpisy, jsou-li v souladu se zásadami efektivity a rovnocennosti¹³. V projednávané věci mám za to, že se první až třetí otázka týká zejména zásady efektivity a otázky, zda se použije obdobně judikatura Soudního dvora, zejména z oblasti zneužívajících klauzulí ve spotřebitelských smlouvách, čtvrtá otázka se týká spíše zásady rovnocennosti. Je-li nutné, aby soud z úřední moci určil, zda je kupující spotřebitelem ve smyslu směrnice 1999/44, táže se předkládající soud svou druhou a třetí otázkou, za jakých okolností tak má vnitrostátní soud povinnost učinit.

48. Čtvrtou otázku lze však rovněž vykládat (šíře) ve smyslu, zda je předkládající soud povinen z moci úřední použít pravidlo o důkazním břemeni stanoveném v čl. 7:18 odst. 2 BW, který provádí čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44, pokud určí, že F. Faber byla v postavení spotřebitele a shledá, že oznámila včas prodávajícímu rozpor zboží se smlouvou (čl. 7:23 odst. 1 poslední věta BW). Také tímto aspektem čtvrté otázky se budu zabývat.

49. Pokud členský stát v souladu s čl. 5 odst. 2 směrnice 1999/44 stanoví spotřebiteli povinnost oznámit prodávajícímu rozpor se smlouvou ve lhůtě dvou měsíců, chce-li uplatnit svá práva zejména podle článku 3 směrnice 1999/44, pátá otázka se v podstatě týká toho, jak má být určeno, zda spotřebitel jednal včas. Šestá otázka se zaměřuje na čl. 5 odst. 3 a důkazní břemeno, pokud jde o prokázání existence rozporu se smlouvou (a tedy odpovědnosti prodávajícího). Těmito dvěma otázkami se budu zabývat zvláště. Otázka sedmá je samostatná.

50. Než tak však učiním, vyjádřím se stručně ke kontextu, v němž byla položena první až čtvrtá a sedmá otázka.

51. Nesouhlasím s názorem Komise, že otázky týkající se přezkoumání oblasti působnosti směrnice 1999/44 z moci úřední jsou nepřípustné. Stanovisko Komise vychází z předpokladu, že žádná z účastnic původního řízení podle všeho nezpochybňuje, že F. Faber byla v postavení spotřebitele, a že tyto otázky jsou tedy čistě hypotetické.

11 — Viz například rozsudek VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 49.

12 — Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288).

13 — Viz dále bod 62 tohoto stanoviska.

52. Podle ustálené judikatury se na otázky týkající se výkladu položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezení, vztahuje domněnka relevance. Soudní dvůr může žádost o rozhodnutí o předběžné otázce zamítnout pouze tehdy, pokud je zjevné, že položené otázky nemají žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které mu jsou položeny¹⁴.

53. V projednávané věci není předmětem otázky položené Soudnímu dvoru, kdo je spotřebitelem ve smyslu směrnice 1999/44. Rovněž Soudní dvůr nemá rozhodnout, zda měl předkládající soud (a dříve Rechtbank) dostatek informací k tomu, aby rozhodl o postavení F. Faber¹⁵. Soudní dvůr je namísto toho žádán o stanovisko podle unijního práva, pokud jde o přezkoumání postavení kupujícího z moci úřední v případě, kdy vnitrostátní právo podle všeho takové přezkoumání neumožňuje. Položené otázky jsou tedy relevantní, a nikoli hypotetické ve vztahu k řízení před předkládajícím soudem. Navrhuji tedy odpověď na všechny položené otázky.

54. Nehledě na to, že považuji otázky týkající se přezkoumání z moci úřední za přípustné, připouštím, že s ohledem na dodatečné vysvětlení poskytnuté nizozemskou vládou na jednání, pokud jde o úlohu soudu v nizozemském právním řádu, jsem poněkud překvapena tím, že (ponecháme-li stranou důvody, proč se F. Faber nedovolává výslovně svého postavení spotřebitele) se Rechtbank jejím postavením nezabýval a předkládající soud má za to, že tak učinit nemůže. F. Faber se v prvním stupni i v odvolacím řízení dovolávala ustanovení BW, která se vztahují na prodej zboží spotřebiteli i na ostatní druhy prodeje zboží a která (alespoň zčásti) podle všeho provádějí ustanovení směrnice 1999/44. Společnost Hazet se dovolávala ustanovení, jehož poslední věta se výslovně vztahuje na prodej zboží spotřebiteli a ostatní části obecně na všechny druhy prodeje zboží, a které provádí čl. 5 odst. 2 směrnice 1999/44. Na jednání navíc nizozemská vláda potvrdila, že přísluší soudům, aby určily použitelné právní předpisy za účelem stanovení, zda je unijní právo provedeno do práva vnitrostátního, a aby vykládaly nizozemské právo v souladu s unijním právem. Bez lepšího porozumění nizozemskému právu však tyto úvahy nepostačují k tomu, aby byly první až čtvrtá otázka a sedmá otázka shledány nepřípustnými.

55. Pro úplnost konečně doplňuji, že mimo jiné z bodů 8 a 16 odůvodnění směrnice 1999/44, z možnosti, stanovené v čl. 1 odst. 3 směrnice, členských států určit, že pojem „spotřební zboží“ nezahrnuje použité zboží, které je prodáváno v určitých druzích veřejné dražby, a rovněž z možnosti, stanovené v čl. 7 odst. 1 druhém pododstavci směrnice, zkrátit dobu trvání odpovědnosti prodávajícího za vady použitého zboží, vyplývá, že se směrnice 1999/44 v zásadě na takové zboží vztahuje.

K první až čtvrté a sedmé otázce

56. Směrnice 1999/44 zaručuje spotřebitelům určitá práva, zejména v případě rozporu zboží dodaného prodávajícím se smlouvou. Neřeší však otázku, zda jsou vnitrostátní soudy povinny z vlastního podnětu určit, zda se na jimi projednávaný spor vztahuje směrnice 1999/44 a ochrana z ní vyplývající.

14 — Viz například rozsudek Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 38 a citovaná judikatura.

15 — I když souhlasím s názorem Komise a nizozemské vlády, že je podle všeho k dispozici dostatek skutkových informací k zodpovězení této otázky.

57. Z ustálené judikatury vyplývá, že při neexistenci harmonizace procesních pravidel je členským státům ponechána pravomoc uspořádat svůj soudní systém (zásada procesní autonomie)¹⁶. Z pouhé přednosti unijního práva nevyplývá, že je třeba ve všech případech nepoužít vnitrostátní procesní předpisy, a zajistit tak účinnost unijního práva¹⁷. Výkon takové pravomoci ze strany členských států však podléhá zásadám efektivity a rovnocennosti, které jsou součástí unijního práva¹⁸ a nepřímo zaručují respektování jeho přednosti.

58. Zásada rovnocennosti vyžaduje, aby na základě vnitrostátního práva bylo s nároky vycházejícími z unijního práva zacházeno alespoň stejně příznivě jako s nároky vycházejícími z vnitrostátního práva¹⁹. V tomto ohledu musí vnitrostátní soud posoudit jak předmět, tak základní prvky údajně obdobných řízení vnitrostátní povahy²⁰. Jedním z konkrétních praktických projevů této zásady, jež je rovněž patrný v judikatuře Soudního dvora týkající se jiných směrnic Evropské unie o ochraně spotřebitele, je skutečnost, že pokud vnitrostátní právo vyžaduje, aby vnitrostátní ustanovení bylo přezkoumáno z úřední moci, musí se stejný požadavek uplatnit i pro rovnocenné ustanovení unijního práva. Pokud jsou tedy „soudy na základě vnitrostátního práva povinny z vlastního podnětu posoudit právní otázky vycházející ze závazných vnitrostátních předpisů, ačkoli tyto otázky nebyly vzneseny účastníky řízení, taková povinnost existuje i v případě, že jsou dotčeny závazné předpisy [Evropské unie]“, nebo „pokud vnitrostátní právní řád umožňuje soudům použít závazné právní normy dle jejich uvážení“²¹.

59. Zásada efektivity znamená, že vnitrostátní právo nesmí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv priznaných unijním právem²². Při posuzování dodržení této zásady je třeba přihlížet k úloze dotyčného ustanovení v rámci řízení jako celku, jeho průběhu a jeho zvláštnostem u různých vnitrostátních orgánů, a případně zohlednit základní zásady vnitrostátního právního systému, jako například právo na obhajobu, zásadu právní jistoty a řádný průběh řízení²³.

60. V projednávané věci vnitrostátní procesní právní předpisy vyžadují, aby soudy respektovaly zásadu autonomie účastníků řízení. Jejich rozhodnutí musí vycházet z návrhů, argumentů a skutečností předložených účastníky řízení. S výjimkou obecně známých skutečností se mohou zabývat pouze skutečnostmi uvedenými v podáních účastníků řízení. Odvolací soudy mohou z vlastního podnětu použít pouze kogentní normy²⁴. Již jsem zmínila své pochybnosti o tom, zda nizozemské právo skutečně za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci, brání vnitrostátním soudům určit na základě právních a skutkových informací, které mají k dispozici, zda je taková osoba, jako F. Faber, spotřebitelem²⁵. Pro účely projednávané věci je však třeba vycházet z předpokladu, že uvedené předpisy společně skutečně v rámci nizozemského práva brání vnitrostátnímu soudu zabývat se postavením kupujícího, jakým je F. Faber. První až čtvrtá a sedmá otázka by jinak v projednávané věci nevznikly.

16 — Pokud jde o ochranu spotřebitele, viz například rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 31 a citovaná judikatura.

17 — K užitečnému rozboru tohoto problému, viz stanovisko generálního advokáta Jacobse ve spojených věcech van Schijndel a van Veen, C-430/93 a C-431/93, EU:C:1995:185, body 24 až 30. Pokud jde o odlišný názor, viz stanovisko generálního advokáta Darmona ve spojených věcech Verhopen a další, C-87/90 až C-89/90, EU:C:1991:223, bod 19.

18 — V kontextu směrnice 1999/44, viz rozsudek Duarte Hueros, C-32/12, EU:C:2013:637, bod 31 a citovaná judikatura. Jednalo se o první věc, v níž byla otázka uplatnění práv spotřebitele podle směrnice 1999/44 vznesena u soudu. Viz rovněž stanovisko generální advokátky Kokott ve věci Duarte Hueros, C-32/12, EU:C:2013:128, bod 3.

19 — Viz například rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, EU:C:2014:2099, bod 31 a citovaná judikatura.

20 — Viz například rozsudek Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, bod 50 a citovaná judikatura.

21 — Rozsudek van Schijndel a van Veen, spojené věci C-430/93 a C-431/93, EU:C:1995:441, body 13 a 14 a citovaná judikatura. Viz rovněž, například, rozsudek Jörös, C-397/11, EU:C:2013:340, bod 30 a citovaná judikatura.

22 — Viz například rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, EU:C:2014:2099, bod 31 a citovaná judikatura.

23 — Viz například rozsudky Sánchez Morcillo a Abril García, EU:C:2014:2099, bod 34 a citovaná judikatura, a Kušionová, EU:C:2014:2189, bod 52 a citovaná judikatura.

24 — Viz body 25 a 26 tohoto stanoviska.

25 — Viz bod 54 tohoto stanoviska.

61. Vyžaduje však unijní právo, aby soud za takových okolností, jaké jsou dotčeny v projednávané věci, posoudil, zda se na F. Faber vztahuje směrnice 1999/44, a v případě kladné odpovědi, za jakých podmínek?

62. Soudní dvůr určil, zejména na základě zásady efektivity, že jednotlivá ustanovení některých jiných směrnic Evropské unie v oblasti ochrany spotřebitele musí být posouzena z moci úřední²⁶. Mám za to, že tento závěr vychází zejména ze skutečnosti, že zákonodárce zpravidla tyto směrnice formuluje na základě předpokladu, že spotřebitel je slabší stranou, která si není či nemusí být vědoma svých práv, a mohla by tak být zcela zbavena ochrany. Tato judikatura Soudního dvora se netýká obdobných otázek, které byly vzneseny v jiných oblastech unijního práva²⁷.

63. Pokud jde tedy o směrnici 93/13²⁸, Soudní dvůr rozhodl, že podle unijního práva jsou vnitrostátní soudy povinny vyslovit se ke zneužívajícímu charakteru určité smluvní klauzule z úřední povinnosti, pokud mají za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu²⁹. Směrnice 93/13 totiž „vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska jak vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti“³⁰. Spotřebitel přistoupí na podmínky vyhotovené prodávajícím, který je podnikatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah³¹. Toto nerovné postavení může tedy být narovnáno pouze pozitivním zásahem, vnějším ve vztahu k samotným smluvním stranám³². Soudní dvůr tedy došel k závěru, že pokud jde o směrnici 93/13, „lze účinné ochrany spotřebitele dosáhnout pouze, pokud vnitrostátní soud uzná svou pravomoc vyhodnotit podmínky tohoto druhu z vlastního podnětu“³³. Ze stejných důvodů nelze použít vnitrostátní ustanovení, které stanoví promlčecí lhůtu pro určení zneužívající povahy takové smluvní klauzule³⁴. V téže kontextu však Soudní dvůr doplnil, že dodržování zásady efektivity „nemůže vést až k tomu, že zcela zastoupí úplnou nečinnost dotyčného spotřebitele“³⁵.

64. Mám za to, že zneužívající smluvní klauzule jsou v zásadě takové klauzule, jež jsou prodávajícímu dobře známy, nepřeje si odhalení jejich zneužívající povahy, ale má zájem na jejich vynucení, kdežto spotřebitel často není schopen je napadnout nebo být v plném rozsahu informován o jejich zneužívající povaze. Bez zásahu třetí osoby je tak právní ochrana proti zneužívajícím smluvním klauzulím vážně oslabena.

65. U jednotlivých ustanovení jiných směrnic na ochranu spotřebitele však odůvodnění zásahu vnitrostátního soudu z úřední moci nemusí být tak snadné. Ve svém stanovisku ve věci Duarte Hueros proto došla generální advokátka Kokott k závěru, že se směrnice 93/13 i 1999/44 obě týkají ochrany spotřebitele v rámci právních úkonů a přejí si dosáhnout vysoké úrovně ochrany spotřebitele, avšak situace, kde cílem právní úpravy je vyrovnat nevýhodnější postavení, v němž se nachází spotřebitel při uzavření smlouvy (směrnice 93/13), je odlišná od té, kde se právní úprava týká realizace

26 — Citovaná judikatura se týká ustanovení směrnic upravujících, mimo jiné, zneužívající klauzule ve spotřebitelských smlouvách a spotřebitelské úvěry.

27 — Viz rozlišení v bodě 40 rozsudku van der Weerd a další, spojené věci C-222/05 až C-225/05, EU:C:2007:318.

28 — Stejně jako směrnice 1999/44 je i cílem směrnice 93/13 dosáhnout vysoké úrovně ochrany spotřebitele. Komise (podporovaná Parlamentem) ve skutečnosti zamýšlela harmonizovat v jediném nástroji jednak některé aspekty prodeje zboží a záruk a jednak zneužívající klauzule ve spotřebitelských smlouvách. Rada se však rozhodla upravit tyto otázky odděleně. Viz shrnutí uvedené diskuse v návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o prodeji spotřebního zboží a souvisejících zárukách (předloženém Komisí) COM(95) 520 final, s. 2 (a dokumenty v něm citované) (Úř. věst. 1996, C 307, s. 8). Článek 6 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví: „Členské státy stanoví, že nepřiměřené podmínky [zneužívající klauzule] použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí].“

29 — Viz například rozsudek Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, bod 32.

30 — Viz například rozsudek Kušionová, EU:C:2014:2189, bod 48 a citovaná judikatura.

31 — Viz například rozsudek Kušionová, EU:C:2014:2189, bod 48 a citovaná judikatura.

32 — Viz například rozsudek VB Pénzügyi Lízing, EU:C:2010:659, bod 48 a citovaná judikatura.

33 — Rozsudek Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, spojené věci C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 26.

34 — Rozsudek Cofidis, C-473/00, EU:C:2002:705, bod 38.

35 — Rozsudek Kušionová, EU:C:2014:2189, bod 56 a citovaná judikatura (která se týkala situace, kde spotřebitel neuplatnil svá práva v žádném řízení).

již uzavřené smlouvy (směrnice 1999/44). Došla přitom k závěru, že v posledně jmenované situaci ve většině případů vadné plnění ve smlouvě nezávisí na vůli smluvních stran a spotřebitel se nenachází ve stejně slabém postavení, jako je tomu v případě zneužívajících klauzulí, protože skutečnost, zda má dotčené zboží dohodnutou kvalitu, je totiž pro něj lehce rozpoznatelná³⁶.

66. Souhlasím, že v těchto dvou různých případech nemají spotřebitelé stejné postavení. Může však i přesto docházet k asymetrické informovanosti (i když možná v menší míře) a i po uzavření smlouvy tak může spotřebitel být slabší stranou, pokud jde o soulad dodaného zboží se smlouvou. S výjimkou případů, kdy spotřebitel v okamžiku uzavření smlouvy věděl o rozporu se smlouvou nebo o něm rozumně nemohl nevědět (nebo kdy rozpor se smlouvou vznikl na základě materiálu dodaného spotřebitelem)³⁷, závisí posouzení souladu se smlouvou na informacích, a zejména těch, které jsou uvedeny ve smlouvě, pokud jde o účel, jakost a vlastnosti dotčeného zboží³⁸. To vyplývá z jednotlivých bodů uvedených v čl. 2 odst. 2. Mám za to, že pro účely projednávané věci není nezbytné určit, zda je uvedený výčet taxativní³⁹. Postačí zde konstatovat, že uvedené posouzení vychází z informací sdělených prodávajícím spotřebiteli (před uzavřením smlouvy), informací sdělených spotřebitelem prodávajícímu při uzavření smlouvy, obecných předpokladů ohledně použití zboží a veřejných vyjádření prodávajícího, výrobce či jeho zástupce. Je to navíc často prodávající, kdo rozhodne, které konkrétní zboží bude spotřebiteli dodáno (i když tomu tak není vždy). Spotřebitel je tedy často ve slabším postavení, pokud jde o posouzení, zda a do jaké míry zboží neodpovídá zboží, jehož dodání mohl přiměřeně očekávat.

67. V každém případě otázka přezkumu z moci úřední *nevzniká* v projednávané věci ohledně ustanovení směrnice 1999/44 o realizaci smlouvy. Netýká se ani žádného ustanovení o prostředcích nápravy v případě rozporu zboží se smlouvou (článek 3) či stanovení lhůt nebo pravidel dokazování týkajících se uplatnění a určení odpovědnosti prodávajícího za rozpor zboží se smlouvou a uplatnění takových prostředků nápravy (článek 5, který je předmětem páté a šesté otázky)⁴⁰. Uvedená otázka naopak vzniká, pokud jde předběžnou otázku *oblasti působnosti* směrnice 1999/44. Vyžaduje-li unijní právo, aby předkládající soud přezkoumal z úřední moci, zda je F. Faber v postavení spotřebitele, a dospěje-li tento soud k závěru, že spotřebitelem je, je jasné, že se F. Faber i společnost Hazet dovolávaly vnitrostátních právních předpisů provádějících směrnici 1999/44. Vnitrostátní soud by poté musel určit, zda je použitelná například poslední věta čl. 7:23 odst. 1 BW, či nikoli, a v případě kladné odpovědi vyložit uvedené ustanovení v souladu s čl. 5 odst. 2 směrnice 1999/44. Naopak za okolností projednávané věci otázka přezkoumání čl. 5 odst. 2 z moci úřední *nevzniká*. Mám tedy za to, že na otázky položené předkládajícím soudem v projednávané věci nelze odpovědět tak, že nejprve bude zodpovězena otázka, zda se má určité ustanovení použít z moci úřední, a na základě této odpovědi poté určit, zda má být z moci úřední posouzena i oblast působnosti směrnice 1999/44, či nikoli⁴¹.

68. Otázka posouzení z moci úřední vzniká v projednávané věci v obecnější a abstraktnější rovině.

69. Mám za to, že odpověď na první otázku musí znít tak, že v případě, kdy kupující podá proti prodávajícímu žalobu na náhradu škody na základě ustanovení vnitrostátního práva, která se použijí mj. na spotřebitelské smlouvy, ale neuvede výslovně, že jedná v postavení spotřebitele, nemůže vnitrostátní procesní ustanovení zabránit vnitrostátnímu soudu v posouzení, zda je dotčená osoba skutečně spotřebitelem ve smyslu směrnice 1999/44, a následně použít vnitrostátní právní předpisy na

36 — Viz rovněž stanovisko generální advokátky Kokott ve věci Duarte Hueros, EU:C:2013:128, body 43, 44, 47 a 48.

37 — Článek 2 odst. 3 směrnice 1999/44.

38 — Článek 2 odst. 2 směrnice 1999/44. Viz také bod 7 odůvodnění.

39 — Z bodu 8 odůvodnění vyplývá, že nikoli.

40 — Viz body 80 až 90 tohoto stanoviska.

41 — Srovnej například s pořadím argumentace uvedené v rozsudku VB Pénzügyi Lízing, EU:C:2010:659, bod 49.

ochranu spotřebitele a vykládat je přitom v souladu se směrnicí 1999/44. Zásada efektivity vyžaduje, aby takové vnitrostátní procesní ustanovení nebylo použito a vnitrostátní soud měl možnost z vlastního podnětu přezkoumat, zda je takový kupující, jakým je F. Faber, spotřebitelem ve smyslu směrnice 1999/44.

70. Je tomu tak proto, že se zákonodárce rozhodl zaručit spotřebitelům vysokou úroveň ochrany, neboť jsou zpravidla ve smluvních vztazích s prodávajícím ve slabším postavení. Směrnice 1999/44 tak zaručuje vysokou úroveň ochrany spotřebitele⁴² všem fyzickým osobám, které odpovídají vymezení v čl. 1 odst. 2 písm. a) uvedené směrnice⁴³. Z tohoto důvodu přijal zákonodárce soubor pravidel, která stanoví minimální úroveň ochrany, kterou musí členské státy i smluvní strany spotřebitelské smlouvy respektovat, není-li uvedeno výslovně jinak. Uplatní se tedy kogentně stanovená úroveň ochrany. Je tedy logické, pokud kogentní ustanovení ukládá vnitrostátnímu soudu přezkoumat, zda v řízení zahájeném kupujícím za účelem výkonu jeho práv z koupě zboží spadá tento žalobce do oblasti působnosti směrnice 1999/44 (a jiných směrnic na ochranu spotřebitele)⁴⁴, neboť taková ochrana zajistí plnou účinnost uvedené směrnice a zároveň bude minimalizováno nebezpečí, že kupující v důsledku nezalosti zákona bude požívat nižší úroveň ochrany, než jakou mu zaručuje unijní právo⁴⁵.

71. Z uvedeného požadavku však automaticky nevyplývá, že vnitrostátní soud musí z vlastního podnětu přezkoumat každé ustanovení směrnice 1999/44. Pokud jde o každé jednotlivé ustanovení, musí existenci takového požadavku určit Soudní dvůr v každém konkrétním případě. Je tomu tak zejména proto, že se úroveň ochrany spotřebitele může lišit v závislosti na dotčeném ustanovení a spotřebitel se může výslovně rozhodnout *neuplatnit* určité právo nebo jinak nevyužít určitého ustanovení⁴⁶. Nelze navíc vyloučit, že by (byť výjimečně) mohla určitá ustanovení chránit prodávajícího, a nikoli spotřebitele⁴⁷.

72. Mé závěry nezávisí na tom, zda je spotřebitel zastupován advokátem, či nikoli (což je předmětem sedmé otázky). Touto skutečností totiž nemůže být dotčen význam unijního práva či rozsah působnosti zásad efektivity a rovnocennosti. Je sice pravda, že znalosti jednotlivce, pokud jde o jeho postavení a práva jako spotřebitele, by (doufejme) měly být vyšší, využívá-li služeb advokáta, avšak pouhá skutečnost, že je spotřebitel zastupován advokátem, nemůže zakládat domněnku existence takových znalostí⁴⁸.

73. Požadavek na přezkoumání oblasti působnosti směrnice 1999/44 z moci úřední navíc podléhá stejným podmínkám, jaké Soudní dvůr určil, pokud jde o jiné směrnice na ochranu spotřebitele (předmět druhé a třetí otázky). Vnitrostátní soud tedy musí mít k dispozici informace o právním a skutkovém stavu, které jsou nezbytné ke splnění takového úkolu⁴⁹, buď proto, že takové informace již jsou součástí spisu, nebo protože si je vnitrostátní soud může opatřit na základě vnitrostátních procesních předpisů. Vnitrostátní soud nemůže jít nad rámec sporu vymezeného účastníky řízení.

42 — Viz rozsudek Duarte Hueros, EU:C:2013:637, bod 25.

43 — Mám za to, že uvedená povinnost se uplatní bez ohledu na článek 9, který členskými státními ukládá přijmout vhodná opatření k tomu, aby byli spotřebitelé informováni o vnitrostátních právních předpisech, na jejichž základě dojde k provedení směrnice 1999/44, a popřípadě vyzvat profesní organizace, aby informovaly spotřebitele o jejich právech, a bez ohledu na skutečnost, že smlouva a její konkrétní aspekty v určité věci mohou obsahovat poučení spotřebitele o jeho právech, zejména pokud takové poučení musí být součástí smlouvy nebo poskytnuto spotřebiteli před jejím uzavřením podle vnitrostátního nebo unijního práva.

44 — Uznávám, že takové stanovisko může mít dopady i na jiné části unijního práva, které obdobným způsobem otevřeně chrání slabší stranu smluvního vztahu s jiným, silnějším subjektem nebo s veřejným orgánem. Jasným příkladem je v tomto ohledu unijní úprava chránící pracovníky v obou druzích vztahů.

45 — V kontextu jednotlivých ustanovení o zneužívajících klauzulích viz rozsudek Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, EU:C:2000:346, bod 26. V jiném kontextu, viz rozsudky Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, bod 28 a citovaná judikatura, a Rampion a Godard, C-429/05, EU:C:2007:575, bod 65.

46 — Viz například, pokud jde o článek 6 směrnice 93/13, rozsudky Jörös, EU:C:2013:340, bod 41 a citovaná judikatura, a Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 49.

47 — Tak by tomu mohlo být v případě rozdílných aspektů článku 5 směrnice 1999/44, kterými se zabývám v rámci páté a šesté otázky.

48 — Viz rovněž rozsudek Rampion a Godard, EU:C:2007:575, bod 65.

49 — Viz například rozsudek Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 46 a citovaná judikatura.

Stejná povinnost k přezkoumání z moci úřední a stejné podmínky platí i pro odvolací řízení, pokud se i) alespoň jeden účastník dovolává ustanovení vnitrostátního práva, která (přínejmenším zčásti) provádějí směrnici 1999/44, a ii) v závislosti na tom, zda je (či není) jedním z účastníků spotřebitel, může (nebo případně nemůže) tento účastník využít zvýšené ochrany vyplývající z dotčených ustanovení.

74. Nebude-li Soudní dvůr souhlasit s mými závěry, vyžaduje přesto zásada rovnocennosti, aby vnitrostátní soud přezkoumal, zda byla F. Faber v postavení spotřebitele ve smyslu směrnice 1999/44?

75. Podle mého názoru se dotčené nizozemské procesní předpisy použijí bez ohledu na to, zda žaloba spotřebitele vychází z unijního práva, nebo z práva vnitrostátního.

76. Na základě zásady rovnocennosti je založena i čtvrtá otázka, která odkazuje na článek 5 směrnice 1999/44. Mám však za to, že posouzení ustanovení vnitrostátního práva provádějícího čl. 5 odst. 2 (v tomto případě čl. 7:23 odst. 1 BW) přísluší předkládajícímu soudu. Nevzniká tedy otázka posouzení čl. 5 odst. 2 z moci úřední. Namísto toho přísluší předkládajícímu soudu, aby vyložil vnitrostátní právo v souladu s článkem 5⁵⁰.

77. Pokud však předkládající soud určí, že F. Faber je v postavení spotřebitele a splnila podmínky čl. 7:23 odst. 1 BW, vzniká otázka, zda musí z moci úřední použít pravidlo důkazního břemene stanovené v čl. 7:18 odst. 2 BW, které provádí čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44 do nizozemského práva. Právě v tomto kontextu je třeba posoudit čtvrtou otázku.

78. Pravidlo důkazního břemene stanovené v čl. 5 odst. 3 se použije tehdy, je-li nezbytné posoudit, zda je prodávající odpovědný za rozpor se smlouvou, či nikoli. Pokud soud prvního stupně nečinil relevantní skutková zjištění (například proto, že rozhodl, že právo spotřebitele uplatnit takový nárok zaniklo v důsledku pozdního oznámení), není podle mého názoru pravděpodobné, že by odvolací soud, který se zabývá následným odvoláním, měl nutně možnost uvedené pravidlo použít. Nevím, zda lze tento problém řešit podle vnitrostátního procesního práva (například vrácením věci zpět soudu prvního stupně k dalšímu skutkovému šetření). Mám proto určité pochybnosti o tom, zda má otázka posouzení pravidla stanoveného v čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44 z moci úřední ve skutečnosti význam pro rozhodnutí předkládajícího soudu o odvolání F. Faber.

79. Nehledě na to, že v rámci tohoto řízení nepřísluší Soudnímu dvoru určit kogentní ustanovení nizozemského práva, může odpovědět na čtvrtou otázku (a také na šestou otázku) tím, že poskytne vodítko k výkladu čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44. Uvedené ustanovení poskytuje spotřebiteli kogentní ochranu tím, že částečně přenáší důkazní břemeno, a usnadňuje tak spotřebiteli možnost využít svých práv podle směrnice 1999/44, zejména prostředků nápravy dostupných v případě odpovědnosti prodávajícího. Přísnější ustanovení ohledně důkazního břemena nemohou stanovit členské státy ani smluvní strany spotřebitelské smlouvy⁵¹. Důkazní břemeno se přenáší ve prospěch spotřebitelů proto, že jsou zpravidla ve slabším postavení než prodávající, pokud jde o informace dostupné o daném zboží a stavu, v němž je dodáváno. Bez (alespoň) částečného přenesení důkazního břemene je podstatným způsobem ohrožen účinný výkon práv spotřebitele v oblasti, která je hlavním zdrojem sporů s prodávajícími⁵². Mám tedy za to, že zásada efektivity vyžaduje použití čl. 5 odst. 3 z moci úřední za předpokladu, že má vnitrostátní soud k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu a nemění předmět sporu vymezeného účastníky řízení. Obsahuje-li čl. 5 odst. 3 obdobné prvky, které charakterizují určitou vnitrostátní kogentní normu, může ze zásady rovnocennosti rovněž vyplývat povinnost takového vnitrostátního soudu, jaký rozhoduje v původním řízení, aby z vlastního podnětu použil jakékoli ustanovení vnitrostátního práva, které provádí čl. 5 odst. 3.

50 — Viz body 22 a 24 odůvodnění a článek 8 směrnice 1999/44.

51 — Viz bod 22 odůvodnění a čl. 8 odst. 2 směrnice 1999/44.

52 — Viz bod 6 odůvodnění směrnice 1999/44.

K páté otázce

80. Nizozemsko využilo možnosti stanovené v čl. 5 odst. 2 směrnice 1999/44 a uložilo spotřebiteli určité oznamovací povinnosti⁵³. Svou pátou otázkou se předkládající soud dotazuje, jak má určit, zda spotřebitel takové povinnosti splnil.

81. Mám za to, že tato otázka se řídí vnitrostátními právními předpisy upravujícími dokazování. Stanoví-li vnitrostátní právní předpis lhůtu alespoň dva měsíce, nestanoví pravidla, kterými se mění obsah povinností podle článku 5, a je jinak slučitelný se zásadami rovnocennosti a efektivity, směrnice 1999/44 neomezuje pravomoc členských států stanovit a uplatňovat pravidla dokazování, která uznají za vhodná.

82. Článek 5 odst. 2 tak například nestanoví, jakým způsobem má spotřebitel prodávajícímu rozpor se smlouvou oznámit. Uvedené ustanovení nevylučuje ani nevyžaduje, aby bylo takové oznámení prodávajícímu učiněno spíše písemně než ústně. Jelikož je však takové oznámení podmínkou nezbytnou pro výkon práv zaručených směrnicí 1999/44, mám za to, že vnitrostátní právo nemůže stanovit podmínky, které by spotřebiteli znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly prokázání, že rozpor se smlouvou oznámil prodávajícímu řádně a včas pro účely čl. 5 odst. 2. I toto vyplývá ze zásady efektivity.

83. Obdobně nemůže vnitrostátní právo stanovit pravidla dokazování, která by byla neslučitelná s obsahem povinností podle čl. 5 odst. 2 či jinými částmi článku 5. Mám tedy za to, že členský stát nemůže spotřebiteli uložit, aby v okamžiku oznámení rozporu se smlouvou prodávajícímu zároveň tento rozpor prokázal. Tento výklad potvrzuje i porovnání způsobu, jakým jsou formulovány odstavce 2 a 3 článku 5. *Oznámení* prodávajícímu, že byl zjištěn rozpor se smlouvou (čl. 5 odst. 2), není totéž co *prokázání* rozporu se smlouvou podle čl. 5 odst. 3⁵⁴. Spotřebitel oznamuje prodávajícímu rozpor se smlouvou, aby mohl vykonat svá práva podle směrnice 1999/44. To platí nejen pro zjednání nápravy podle čl. 3 odst. 3, ale také pro lhůty a pravidla dokazování podle čl. 5 odst. 3. Oznámení prodávajícímu (je-li nezbytné) nemůže logicky následovat *po* výkonu práv stanovených v takových jiných ustanoveních ani poté, co se jich spotřebitel dovolá. K oznámení musí dojít před tím, než se spotřebitel rozhodne uplatnit zjednání nápravy a v této souvislosti předloží nezbytné důkazy o existenci odpovědnosti prodávajícího. Ve svém původním návrhu směrnice 1999/44 Komise vysvětlila, že požadavek stanovený v (nynějším) čl. 5 odst. 2 „posiluje právní jistotu a podporuje obezřetnost na straně kupujícího s přihlédnutím k zájmům prodávajícího“⁵⁵.

84. Podle mého názoru to znamená, že podmínky stanovené v čl. 5 odst. 2 jsou splněny, pokud spotřebitel oznámí rozpor se smlouvou prodávajícímu takovým způsobem, aby si byl prodávající vědom *možného* rozporu a rovněž své případné odpovědnosti. V příslušném oznámení adresovaném prodávajícímu musí spotřebitel identifikovat dané zboží a jeho prodej. Je nutné zboží spojit s prodávajícím. Bez takových informací nemůže prodávající zjistit, u jakého zboží by mohla být uplatňována jeho odpovědnost. Z předložených informací musí rovněž vyplývat okolnosti, na jejichž základě spotřebitel prodávajícímu oznamuje rozpor se smlouvou. Spotřebitel se může z různých důvodů domnívat, že zboží, které mu bylo dodáno, neodpovídá v okamžiku dodání či později zboží, jehož dodání mohl přiměřeně očekávat na základě popisu zboží ve smlouvě a dalších informací, které případně prodávající poskytl nebo které byly jinak k dispozici. V této fázi však není spotřebitel povinen *prokázat* rozpor se smlouvou a jeho možnou příčinu.

53 — Viz body 19 až 23 tohoto stanoviska.

54 — Podobné rozlišení podle všeho existuje i v jiných jazykových verzích článku 5 směrnice 1999/44.

55 — COM(95) 520 final, uvedený v poznámce 28, s. 14.

85. Tento výklad potvrzuje i legislativní historie. Původní návrh Komise čl. 5 odst. 2 prvního pododstavce obsahoval dovětek „[...] ode dne, kdy zjistil či měl za běžných okolností zjistit“ namísto výrazu „[...] po zjištění tohoto rozporu“. Podle důvodové zprávy k uvedenému návrhu bylo účelem této věty „uložit spotřebiteli povinnost běžné péče při prohlídce zboží po jeho převzetí“. Nestanovila však „striktní povinnost provést podrobnou prohlídku zboží nebo provést zkoušky za účelem vyhodnocení jeho fungování či vlastností“⁵⁶.

K šesté otázce

86. Svou šestou otázkou předkládající soud v podstatě žádá o vodítko, pokud jde o důkazní břemeno stanovené v čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44. Ukládá-li členský stát spotřebiteli povinnost oznámit prodávajícímu rozpor se smlouvou podle čl. 5 odst. 2, je tato otázka relevantní jen tehdy, pokud tak spotřebitel nejprve učinil řádně a včas a následně hodlá uplatnit zejména zjednaní nápravy vyplývající z článku 3 směrnice 1999/44. Domněnka stanovená v čl. 5 odst. 3 se použije, není-li neslučitelná s charakterem zboží nebo rozporu se smlouvou. Předkládající soud však o vodítko k této výjimce nepožádal, a nebudu se jí proto zabývat.

87. Článkem 5 odst. 3 se částečně přenáší důkazní břemeno ve prospěch spotřebitele, který za podmínky splnění určité lhůty *není* povinen prokázat, že rozpor se smlouvou již existoval v okamžiku dodání zboží. I nadále tedy přísluší spotřebiteli, aby tvrdil a případně prokázal, že dodané zboží neodpovídá kritériím jakosti, vlastností a účelu zboží, jehož dodání mohl přiměřeně očekávat podle smlouvy a informací uvedených v čl. 2 odst. 2. Je nutné prokázat rozpor se smlouvou, nikoli jeho příčinu. V projednávané věci tedy nepostačí, pokud takový spotřebitel, jako F. Faber, prokáže jen to, že došlo k požáru. Musí prokázat, proč má v důsledku uvedeného požáru za to, že vozidlo, které jí bylo dodáno, neodpovídá vozidlu, jehož dodání očekávala na základě smlouvy a dalších relevantních informací. Za takových okolností, jako jsou okolnosti v projednávané věci, může postačovat, pokud F. Faber prokáže, že výrobek nemůže nadále (řádne) plnit funkci, pro niž byl pořízen (neboť nemůže nadále vozidlo řídit), aniž by byla nucena určit, proč se tak stalo⁵⁷.

88. Spotřebitel však nemusí tvrdit a případně prokázat, že rozpor se smlouvou lze přičítat prodávajícímu (což by patrně vyžadovalo kontrolu stavu zboží před nebo při jeho dodání spotřebiteli). Takový požadavek by zcela narušoval účinky pravidla stanoveného v čl. 5 odst. 3. Odpovědnost prodávajícího podle směrnice 1999/44 navíc není subjektivní. To rovněž vyplývá z článku 4, který *prodávajícímu* přiznává právo postihu vůči *výrobci*, jehož jednání nebo opomenutí způsobilo rozpor se smlouvou. Nebylo by navíc namístě ukládat takové důkazní břemeno spotřebiteli, protože lze přiměřeně předpokládat, že to bude zpravidla prodávající, kdo bude mít (podrobnější) informace o zboží a stavu, v němž je dodáváno. Od spotřebitele nelze vyžadovat, aby předložil důkazy, které nemá k dispozici⁵⁸. To by bylo rovněž v rozporu s celým účelem vyvratitelné domněnky v čl. 5 odst. 3 a širšími cíli směrnice 1999/44.

89. Z formulace čl. 5 odst. 3 a bodu 8 odůvodnění směrnice 1999/44 vyplývá, že důkazní břemeno je poté přeneseno na prodávajícího, který se může zprostit odpovědnosti, pokud prokáže, že v okamžiku dodání rozpor se smlouvou neexistoval⁵⁹, nebo jinak vyvrátí nároky spotřebitele a zpochybní důkazy. Může tak učinit například tím, že prokáže, že vada byla způsobena jednáním či opomenutím po dodání zboží nebo ji lze přičítat faktoru, za nějž prodávající nenese odpovědnost. Až v této pozdější fázi bude úspěch nároku spotřebitele záviset na tom, zda předloží důkazy ohledně příčiny rozporu se smlouvou.

56 — COM(95) 520 final, uvedený v poznámce 28, s. 14.

57 — Jak uvedl člen senátu při projednávání otázek na jednání: vozidlo, které odpovídá svému účelu, se samo nevznítí.

58 — Viz rovněž například, pokud jde o spotřebitelské úvěry, stanovisko generálního advokáta Wahla ve věci CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2213, bod 37.

59 — To bylo rovněž záměrem Komise v návrhu tohoto ustanovení: viz COM(95) 520 final, uvedený v poznámce 28, s. 12.

90. Článek 5 odst. 3 konečně stanoví, kdo musí prokázat jakou skutečnost a v jakém pořadí. Nestanoví však způsob prokázání požadovaných skutečností. Mám za to, že při neexistenci unijní právní úpravy toto přísluší vnitrostátním procesním předpisům o dokazování, které musí v tomto ohledu samozřejmě rovněž respektovat zásady rovnocennosti a efektivity⁶⁰.

Závěry

91. S ohledem na všechny předcházející úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na předběžné otázky položené *Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden* odpověděl takto:

„V případě, kdy kupující podá proti prodávajícímu žalobu na náhradu škody na základě ustanovení vnitrostátního práva, která se použijí mj. na spotřebitelské smlouvy, ale neuvede výslovně, že jedná v postavení spotřebitele, nemůže vnitrostátní procesní ustanovení zabránit vnitrostátnímu soudu v posouzení, zda je dotyčná osoba skutečně spotřebitelem ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží, a následně použít vnitrostátní právní předpisy na ochranu spotřebitele a vykládat je přitom v souladu se směrnicí 1999/44. Tento požadavek však podléhá podmínce, že vnitrostátní soud má k dispozici informace o právním a skutkovém stavu, které jsou nezbytné ke splnění takového úkolu, buď proto, že takové informace již jsou součástí spisu, nebo protože si je vnitrostátní soud může opatřit na základě vnitrostátních procesních předpisů. Vnitrostátní soud nemůže jít nad rámec sporu vymezeného účastníky řízení. Stejná povinnost k přezkoumání z moci úřední a stejné podmínky platí i pro odvolací řízení, pokud se i) alespoň jeden účastník dovolává ustanovení vnitrostátního práva, která (přínejmenším zčásti) provádějí směrnicí 1999/44, a ii) v závislosti na tom, zda je (či není) jedním z účastníků spotřebitel, může (nebo případně nemůže) tento účastník využít zvýšené ochrany vyplývající z dotčených ustanovení. Na tomto závěru nic nemění skutečnost, že spotřebitel využil služeb advokáta.

Zásada efektivity vyžaduje posouzení čl. 5 odst. 3 z moci úřední za předpokladu, že má vnitrostátní soud k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu a nemění předmět sporu vymezeného účastníky řízení. Obsahuje-li čl. 5 odst. 3 obdobné prvky, které charakterizují určitou vnitrostátní kogentní normu, může ze zásady rovnocennosti rovněž vyplývat povinnost takového vnitrostátního soudu, jaký rozhoduje v původním řízení, aby z vlastního podnětu použil ustanovení vnitrostátního práva, které provádí čl. 5 odst. 3.

Směrnice 1999/44 neomezuje pravomoc členských států stanovit a uplatňovat pravidla dokazování, pokud jde o povinnost spotřebitele oznámit podle čl. 5 odst. 2 směrnice 1999/44 prodávajícímu rozpor se smlouvou, pokud vnitrostátní právní úprava i) stanoví lhůtu alespoň dva měsíce, ii) nestanoví pravidla, kterými se mění obsah povinností podle článku 5 směrnice 1999/44, a iii) dotčená pravidla nejsou jinak méně příznivá než ta, která upravují vnitrostátní postupy, a nejsou formulována tak, že by v praxi znemožňovala nebo nadměrně ztěžovala výkon práv přiznaných unijním právem.

Článkem 5 odst. 3 směrnice 1999/44 se částečně přenáší důkazní břemeno ve prospěch spotřebitele, který za podmínky splnění určité lhůty *není* povinen prokázat, že rozpor se smlouvou již existoval v okamžiku dodání zboží. I nadále tedy přísluší spotřebiteli, aby určil, že dodané zboží neodpovídá zboží, jehož dodání mohl přiměřeně očekávat podle smlouvy a informací uvedených v čl. 2 odst. 2. Spotřebitel však není povinen prokázat, že rozpor se smlouvou lze přičítat prodávajícímu.“

60 — Viz například rozsudek *Arcor*, C-55/06, EU:C:2008:244, bod 191 a citovaná judikatura.